

Передплата

в «РУСЛАНА» вносить:

в Австрії:

за цілий рік	20 кор
за пів року	10 кор
за чверть року	5 кор
за місяць	170 кор

За границею.

за цілий рік	16 рублів
	або 36 франків
за пів року	8 рублів
	або 18 франків

Поодинокі число по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирнеш ми очі і душу ми вирнеш; а не возьмеш милости — віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — В Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дні крім неділь і руских свят в 5½ год. пополудни.

Реданція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. і. п. Домбровського (Хорунціни). Експедиція місцена в Агенції Соколовського в пасажі Гавемана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Чи має молодіж закимати ся політикою?

(Слово на часі.)

(X) В листопадовім випуску Літер.-наук. Вістника п. В. (очевидно Вол. Гнатюк) висловлює з нагоди появи місячника п. з. «Молода Україна» такий погляд, що така часопись може бути дуже корисна, але лише тоді, коли займеть ся за щиплюванєм ідейности серед молодіжи та ширенєм самооразованя. Загальна апатія, цілковита безідейність та повна ігноранція на всі боки, отсе, по думці п. Гнатюка, прикмети нинішньої молодіжи молодшої і старшої, учеників і студентів університету. Бубленє лекцій, осягненє свідочств, а опісля «посади», се одинока єї «мета».

Відтак нарікає п. В., що по затиї нічо не обходить, що она книжок не читає, до роботи не рветь ся, що одиноким знаком університетської молодіжи тільки — ганці. «Ні в літературі, ні в науці, ні в просвітній і суспільній роботі — нігде не видно молодіжи. Се дуже сумний гороскоп для нашої будучини і йому як найскорше треба зарадити, кличе строгий Като в Літер.-наук. Вістнику. А хтож сему винен? спитаєте. На се п. В. найшов готову відповідь, найшов жертвовного тедця, которого треба принести на «заколенє», на коли має бути ліпше.

Певно, не здогадаєте ся, але послушайте

«Видно, що молодіж піддала ся під цілковитий вплив «Руслана», який від свого заложеня вірно накликував її «учити ся», а не мішати ся до ніякої політики, при чім «політикою» називав ся кожний рух, хоч би й найневиннійший, поза офіційною школою. Тепер бачимо наслідки тої «науки» і чим далше, тим будуть вони страшнійші, бо хто за молоду відвикне брати участь у всіх проявах національного життя, той не захоче нахилити ся до них ставши «поважним» чоловіком, на «становищі» ітд. і задля того взиває «Молоду Україну», що би звернула власне в тім напрямі свої зусилля і викорівила цілковито теперішню апатію, а не обмежувала ся пустою фразеологією, яка «голодному хліба не дасть».

Передовсім цікаво буде зазначити, що п. В., котрий хоче, що би молодіж брала участь, вважає шкодою для сеї молодіжи, що она учить ся, що она учить ся шкільних лекцій, що старає ся осягнути добре свідочство, а по скінченю школи якусь посаду, становище. І се має бути той шкідний вплив «Руслана», котрий від заснованя накликував — учити ся. П. В. Гнатюк очевидно вважає ідеалом молодіж таку, котра не учить ся, не дбає о свідочство, не дбає о становище, а хіба бурлакує та лише бере «участь у всіх проявах національного життя» (але близше не

означив, які се прояви мають бути) і по такій молодіжи сподіває ся, що она що небудь зможе зробити для літератури, науки і народної просвіти!

Дальше приневолені ми зазначити, що п. В. (Гнатюк) зовсім безосновно приписує «Русланови» такий могутний вплив на молодіж (як би так дійсно було, то певно оноб не вишло ані на шкоду молодіжи ані руского народу). Як раз п. В. з дрібним гуртком, котрий захопив Наук. Товариство ім. Шевченка з єго фондами у свої руки і уживає їх на винагороду для тих, що грають в сю гурткову дудку, поки того потребують до осягненя своєї ціли, вважають ся упривілейованими проводирями сеї молодіжи, котрій видають тепер таке лихе свідочство. Сеж той гурток кермує «самоообразованием» тої молодіжи в бібліотеці «Наук. Товариства ім. Шевченка» і сеї старшої і в єї товаристві і в приватнім університеті сего гуртка. Отже, коли се правда, що тої молодіжи нігде не видати, ні в літературі, ні в науці, ні в просвітній, суспільній і політичній роботі, то нехай у великій часті глядять між своїм гуртком виновників, що ту молодіж з одного боку своїм авторитаризмом, своїм самолюбством, і своїм остракізмом знеохочують, а з другого боку непотизмом деморалізують. Чи такі погляди, які виходили від «поважного» з високим «становищем» проводира акад. молодіжи, що лише демонстраціями можемо осягнути український університет, були захоотою до праці, до наукової роботи до осягненя акад. степенів, що би відтак приспособити ся науково до університетских професур!?

А тепер ще ми приневолені зазначити, що або у п. В. коротка пам'ять, або що він навмисне так накручує для своєї потреби те, що «Руслан» коли небудь писав про задачі, науку і працю народну нашої молодіжи. Нехай п. В. переверне всі річники «Руслана» і наведе ті місця, чи се правда, що «Руслан» не велів молодіжи «мішати ся до ніякої політики», при чім «політикою» називав кожний хоч би і найневиннійший рух поза офіційною школою. Се пряме підсовуванє того, чого «Руслан» ніколи не написав. Пригадаємо н. пр. т. зв. академічну сецесію, що була остаточно плодом того акад. віча, про котре свого часу появила ся окрема брошура про самостійний український університет, де плюгавлено руских послів, що они добували від правительства університетські катедри яко трінкгельди! Ми предвиджували сумний вислід сецесії, хоч їй не ставали перепорою, а лише накликували до розуму. На се ми діставали телеграми, що би не гасити духа, бо пп. Косевичі, Старосольські і ин. проводирі сецесії думали, що виборють відразу самостійний український університет. Коли се не здійснило ся, а навпаки ще більше обмежено права рускої мови на університеті, тоді пп. аранжери вимовляли ся тим (ми знаємо перед ким і хто), що університет яко національна справа їх яко соціал-демократичних

людей не обходить. Опісля домаганє цілого самостійного українського руского університету стоило ся в пізнійшій петиції до заснованя руского правничого виділу, а сего року вже лише до заснованя рускої катедри математики, отже зійшло до того, що треба поступенно добивати ся тих «охлапів», як говорило ся на вічу і в брошурі про руску катедру історії, про другу катедру історії літератури, називаючи сї катедри трінкгельдами для руских послів! Чи ж дивниця, що по таких шумних домаганях, по таких висиленях молодіж побачивши, що єї проводирі щезли як піна морська, тратить духа і стає байдужною? Чи дивниця, що у нас мало хто бере ся до літературної або наукової роботи, наколи такий «ареопаг» Літ.-наук. Вістника не має нічого, лише глузованє з «глибоко учених праць» Верхратского, Ст. Рудницького і инших?

Але тут знов готов Літ.-наук. Вістник причепити ся, що «Руслан» сему винен, що він гасить духа, бо не дораджує молодіжи іти сею дорогою, на якій бажав би її бачити п. В. Отже ми пригадаємо сей погляд в тій справі проф. Масарика, певно не ретрограда, який ми вже давніше в скороченю в Руслані печатали, а повага професора Масарика мабуть більше компетентна, як п. Гнатюка.

(Конець буде).

Вигляди виборчої реформи.

(X) Велика розправа, яка почала ся над виборчою реформою в державній раді і заняла сегодня умя всіх політичних кругів австрійских, дійшла на суботнім засіданю палати вельмож, про котре ми писали в оводішнім числі, до кульмінаційної точки. Се був, як ми зазначили, справдешний двобій, з одного боку найвизначнійших політиків і речників палати вельмож, котрі з нечуваною доси в тій палаті острою стали проти реформи, а з другого боку міністра-президента бар. Гавча, котрий в рішучій, смілій і ясній відповіді не лише побідно відпер напади противників, але викликав велике вражінє, котрому не могли оперти ся навіть ті противники і під ковець єго бесіду оплескували і склали єму свої бажаня. А се вражінє було викликанє як раз глибоким переконанєм висловленим в тій промові, що як раз становище заняте правительством в справі виборчої реформи є поправне і відповідне. Хто небудь ще буде промовляти за або проти сеї реформи, не може в критиці своїй перейти помямо сих виводів міністра-президента. А коли ще були деякі сумніви що до того, чи правительство по зрілій розвазі заняло таке становище, то рішуча промова бар. Гавча значно поправила вигляди певнеденя виборчої реформи в напрямках вказаних правительством.

В понеділковій розправі в посольській палаті відбав ся зараз сей вплив промови бар. Гавча, бо речник полудневих Славян (Славянського Союзу), Словінець Шукле закінчив свої знамениті виводи подякою міністрови-президентови за єго мужву отвертість, з якою вступив ся за виборчою реформою в палаті вельмож і зазначив, що Словінці доси вели обструкцію в дер-

жавній раді і в соїмі, але нині не можуть хотіти упадку бар. Гавча а бажають ему успіху, позаяк сподіваються, що успіх правительства буде zarazом побідою великої поступової ідеї. Так само і речник Італійців заявив ся рішучо за основи висловленими що до виборчої реформи бар. Гавчом.

Найзавзятіших противників має виборча реформа, як ми вже не оден раз виказували, в польськім колі, а сі погляди кола висловив минавшої суботи в палаті вельмож гр. Півнінський, котрий з національного і автономічного становища (значить польського) вважає виборчу реформу в напрямі висловленим бар. Гавчом небезпечною, застерігає для соїмів всі важніші справи політичні і національні і радби привертнути ще посередні вибори в соїму до державної ради. Однак по тій ідкій критиці гр. Півнінського в палаті вельмож, гр. Дідушицький, котрий в понеділок промовляв іменем польського кола в посольській палаті, не оправдав тих надій, які всі противники реформи поклали на него по відомій завзятій перепалці з міністром д-ром Пентаком в польськім колі. Єго понеділкова бесіда визвала розчароване, бо всі сподівали ся, що він виїде дуже завзято супроти правительства, як сего можна було здогадувати ся і по горячій боротьбі в самім колі і по доволі острій промові єго жовтневій в тій справі. Тимчасом гр. Дідушицький намагав ся історичними доказами з інших держав виказати, що загальне право виборче не принесло сподіваних свобод і що социал-демократи будуть навіть жалувати сего кроку по віднесеній свободі. Польське коло, на єго погляд могло би згодити ся на таку реформу, колиб наперед переведено зміну регуляції (що рівнає ся безвиглядности) і колиб перед тим переведено ревізію конституції і перенесено до соїмів всі справи язові, національні, шкільні, краєвої адміністрації, а навіть цивільно-правного законодавства! Само про себе розуміє ся, що обставляти реформу виборчу такими попередними услівями, значить її відкидати, а до того ще бажає гр. Дідушицький, щоби половину послів до державної ради вибрано загальним голосованем, а другу половину з соїмів і заводових спілок, що знов означає велику нерівність виборчого права. Всеж таки звеніла річ презеса кола не так остро, як гр. Півнінського і з сего можна здогадувати ся, що коло хоч противне реформі погодить ся з неминучою konieczністю, а всі свої змаганя зверне на те, щоби обезпечити собі число мандатів. Але як раз в тім повинні представники руского народу бачити указку, що їм валежалоб піддержати змаганя міністра-президента, як се роблять полудневі Славяни, щоби допомогти до переведеня реформи в напрямі кориснім для руского народу.

Промова посла д-ра Олесницького

в соїмі при дебаті над виборчою реформою.

(Дальше).

А вже найкрасші аргументи витягнула комісія против голосованя безпосередного!

„Велика, широка маса виборців — каже комісія — є менше спосібна знайти відповідну на посла особу, однак легко потрафить межі своїми товаришами означити тих, котрі належимо потрафлять зробити сей вибір“.

Я цікавий знати, для кого призначила комісія того рода аргумент? Чи були деколи в світі такі вибори, при котрих би доперва вибрані виборці означували по правиборах кандидатів на посла? Аджеж всі правибори відбуваються у нас і всюди, де ониб ще були, під окликом певного кандидата; аджеж всі пресії і надужити виборчі при правиборах є не на те, щоби не допустити певного, вже поставленого кандидата, а другому рівнож означеному заповнити більшість... І щож варта така аргументация комісії? що она хоче нею доказати? кого переконати?

Щоби ратувати свою оцінку, комісія ханасє такого драстичного аргументу, що при безпосередних виборах в 1897 р. згинув оден комісар виборчий; очевидно має на думці вибори в Давидові і смерть Попеля.

Та я думаю, що комісії, хочачій боронити

дотеперішній стан, красшеб не згадувати виборів в 1897 року! З історії тих виборів комісія нічого не витягне на свою користь. Ті вибори — то справді кровава карта нашої конституції, а коли комісія тиче нам в очи факт убитя Попеля при виборах безпосередних, то ми пригадуємо їй кроваві масакри виборців, сполучені з убиством селян в Чернівці, Хололові і в інших місцях якраз при виборі виборців, отже при виборі посереднім. А супротив маси безпримірних надужит, насильств і беззаонний, з якими ті вибори переведено, може за безпосередним голосованем бути хіба лише аргумент, що мимо такої маси надужит тільки убито одного комісара виборчого!...

Потребу посередности виборів старалась комісія доказати в першій своїй справозданю ще одним аргументом дуже дотепним. Правибори, вибори подвійні, є ситом, в котрім лишаєсь найцільнійше зерно, а перепускаєсь неопотрібне — очевидно зі становища тих, котрі тим ситом орудують.

І се дійсна правда! Наша конституция, наші ординації — дійсно дїраве сито, котрим від сорок літ перепускає нас пануюча класа після своєї внодобы. Від 1861 р. висіло се сито руску репрезентацию з числа 46 на 13 — і нині ми своїми внесеннями хочемо якраз заткати ті діри конституції, о яких з такою наївною отвертостью говорить справозданє.

Безпосередній вибір в усіх куриях се постулат не лиш в найвишій степені оправданий, але вже й пересуджений так, що спорити на єго тему нині навіть сьмішно. Пересуджений він зі становища принципіального, зі становища науки, бо коли вибір має довершитись з волею виборця, то правиборець не має ніколи певности, що вибраний ним виборець віддасть голос на ту особу, на котру він би віддав, колиб голосував безпосередно. Правиборець не може своєму виборцеві дати імперативного мандату що до особи посла, а колиб навіть міг, то виборець, презентуючий не одного, але цілі ряди правиборців, не міг би в однім своїм голосі погодити більше таких мандатів, часто суперечних. Пересуджена є ся kwestія і зі становища практики, бо вибір безпосередній заводить ся нині рік за роком у всіх краєвих соїмах Австрії, а і у нас доконуєсь по містах, навіть по містах менших, що нічим не різнять ся від міст, містечок або сіл, котрі голосують доси посередно, а практика сего безпосередного вибору не виказує ніде ніяких умних сторін, які моглиб грозити супокрови або правному порядку! Так отже на оправданє опозиції проти безпосередного вибору нема нині аргументу!

Є на се лиш оден аргумент, який комісія повинна була сказати, впрочім він виразно пробиває ся в загальній часті єї мотивів: „Узнаємо, що справедливість велить розширити виборче право; узнаємо, що дотеперішня система веде за собою разячі надужитя деморалізуючі край, підкожуючі авторитет власти і права, однакож ми не дамо вам реформи, бо маємо можливість не дати, бо потерпаєм о мандати, котрі маємо в руках, бо потерпаєм о національний характер соїму, о наші привілеї, що можуть бути zagrożені. — Отсе справді одинокий аргумент, задля котрого комісія відкидає навіть умірене внесенє.“

Мое внесенє прецінь не змінє нічим основ ординації а вводячи безпосередне голосованє в сільській курії змагає лиш до того, щоби селянський стан втягнути до ширшої діяльности публичної, заінтересувати єго нею, зробити єго учасником трудів репрезентации краю а рівночасно співвідвчальним за єї діяльність, — отже змагає в душі тих бажань, які чули ми перед двома днями при бюджетовій дебаті з уст намісника краю. Так мое внесенє було золотим мостом в тій справі, а в інтересі більшости соїму було скористати з него і як найскорше ухвалити мій проект закона. І я певний, що більшість соїму, бачучи, що дієсь нині в цілім світі тай у нас в краю; бачучи, що такі ординації успішно порішили справу реформи в Австрії низній і висій, в Чехії, Мораві, Стирії й Каринтії, — вступила би була певно на дорогу сеї реформи, як би не одна річ, а то боязнь перед скріпленем рускої справи в краю.

Се одинока перешкода і одинокий аргу-

мент з вашого боку, задля котрої не вступає на той золотий міст, який я вам поставив своїм внесенєм. Ненависть до Русь, страх перед скріпленем руского елемента сліпить нам очи і не дає вам в нинішній важній хвилі добачити властивої дороги! Там на сході від нас сходить обгарене кровю сонце і для польского і для руского народу, ідуть там великі події історичні, супротив котрих політика галицького соїму і наша тут боротьба сходить на розміри закамаркової гри. І чи в сій великій історичній хвилі нема нікого між вами, хто би потрафив підняти духом висшє по над сей клопоть землі, що зовєсь Галичиною, вийти по за мури галицького соїму і зрозуміти, що польско-руска справа буде рішати ся не в сїм закутку наших земель та що прийде час, де на широких просторах поріпуть єї вольні народи, наш і ваш, бо ідеалу волі зречи ся може хіба підлий нарід! А супротив того якаж низька, мала і сьмішна тая ваша боязнь, щоб Русини не скріпили свого мізерного тут стану посіданя кількома мандатами, котрі, без огляду на те, яка буде реформа, не дадуть їм тут переваги над вами! Б впрочім фактичні відносини в нашім краю уладжені так, що при них ви можете рішати всякі навіть найдалше йдучі реформи без боязні о нарушенє нашого стану посіданя.

Результат виборів не залежить у нас від законів, але від їх виконаня, а на тій точці край наш станув так високо, що інтенция екекутивна стоїть все по над інтенциєю закона. Екекутива у нас єсть в цілім того слова значіно поступова — она йде з бігом часу і передвджує все, що передвдїти треба.

(Конець буде).

3 державної ради.

Між відчитаними на вчерашнім засіданю палати послів інтерпелациями була пос. Брайтєра в справі змобілізованя 13. і 56. п. п. в Кракові в цілі висилки їх до Чех. Інтерпелант питає о причяну мобілізації частини армії проти Чехів, а передовсім полків з польськими жовнірами.

З дневної черги приступила палата до дальшої дискусії над заявою бар. Гавча в справі виборчої реформи. Пос. Герольд (Всенімець) забєрає голос і заявляє іменем свого сторонництва, що оно є за загальним голосованем, але не дасть ся застрашити социалістам. Пос. Кльофач (чеський радикал) накинєв ся в своїй промові на правительство з тої причини, що оно поручило намісникови Чех евентуально оголосити виїмковий стан в Празі.

По промові пос. Кльофача замкнено дискусію, позім промовляв ше генеральний бесідник „проти“ п. гр. Штернберґ. Він полемізує з бесідкою пос. Адлера і доказує, що в справі загального голосованя терор є найсильнішим аргументом социалїетів. Дальше накинєв ся на бар. Гавча, немов би він уляг пресії социалїетів, і заявляє, що всі народи Австрії мусять спільними силами поборовати социальних демократів. Вкінці бесідник виступає проти пос. Крамаржа, що він ради удержаня посольського мандату без розуміня з иншими славянськими сторонництвами поставив внесенє що до загального права голосованя, і боронить гр. Дзедушицького перед нападами социалїетів.

Сим скінчено дискусію над заявою президента міністрів в справі виборчої реформи, і по кількох фактичних спростованях засіданє замкнено. Слїдуюче нині.

Бюджетова комісія палати послів радила вчєра над бюджетовою провізорією. По промовах пос. Беррайтера і Дершати бар. Гавч ствердив, що виплати на спільні видатки державні видає ся яко задатки в тій мірі, о скілько угорське правительство додержить своїх виплат. Бєля би до 1. січня не було делегациної ухвали в тій справі, то правительство предложить палаті просьбу, аби в дорозі закона уділило єму повновласти, або в иншій дорозі затвердило потрібні виплати на спільні цілі. Дальші бесідники пп. Сильвестер, Пальфі і Гломбінський заявляють, що їх сторонництва будуть голосувати за бюджетовою провізорією. Пос. Ро-

манчук заберає голос і складає отсю заяву: Мимо невиконання всіх наших многократних до-магань, аби в Галичині устала система ворожа Русинам, мимо що неприязна Русинам система триває дальше, а навіть буковинських Русинів видано на ногу ворожої більшости, мимо того, що в заповідженій правительством виборчій ре-формі не бачимо запоруки, що досягнемо спра-ведливість і не знаємо, чи між нашими ворога-ми а правительством не прийде до порозуміння на нашу некористь, то однак ми прикладаємо до заповідженої зміни виборчої ординації вели-ке значіння і будемо голосувати за бюджетовою провізориєю, а наше дальше становиско прями-немо до поведення правительства супроти нас.

По промові пос. Крамаржа і управителя міністерства залізниць, Врба, комісія ухва-лила бюджетову провізорию і назна-чила її референтом в палаті пос. Скенє.

— ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні місяця про-симо наших Вп. Передплатників о скорє відновле-нє передплати, зглядно о вирівнанє залеглостий та о приеднуванє нам нових передплатників.

Н О В І Н К И.

— Календар. В пятницю: руско-кат.: Кли-мента папа; римо-кат.: *Нен. Зав. П. Д. М.* — В суботу: руско-кат.: Якова, Аліція пр.; римо-кат.: Леонадії

— Вісти з занордонної України. Видавництво тижневника „Хлібороб“, котрого перше число вийшло недавно в Лубнах, здержано до ча у, поки не появить ся в Росії новий прасовий закон.

В „Кієв. Новостях“ надруковано простору „Національну програму Українців-Подолан“ в укр. мові, яку розкрито по селах і містах По-ділля. В ній напечатано жаданя в напрямі про-світнім, суспільно-політичним і економічним з огляду на близькі вибори до державної думи. Під текстом програми підписаний: „Організацій-ний Виділ Подільского Українського Товариства „Просвіта“.

„Новое Время“ доносить, що основує ся „Новий союз Українців ім Шевченка“, який по-ставив в своїй програмі: добивати ся автономії для українських губерній і зєднання їх в феде-рацію під назвою „Українські краї“; у всіх державних інституціях має бути заведена укр. мова.

— Іменованя. Старстами іменовані секретарі намісництва: др. Богуслав Амбозевич, Йос. Сні-тальский, Жигм. Реттінгер, Роб. Гіртлер-Кле-бори, Мих. Равский і старші комісарі: Юліян Нападівич і Петро Левичкий. Секретарями на-місництва іменовані отсі повітові комісарі: Ад. Пясецький, Марк. Задурович, Адам Мирский, Мар-ко Кривичкий, Тад. Пйонткевич і Меч. Венцла-вский. Старшими комісарями іменовані отсі пові-тові комісарі: Ів. Мавский, Вікт. Луцький, Жигм. Кирасінский і Тад. Созанський.

— Ізидор Лелива Демнович Добрянський, учи-тель 1-кл. школи в Бачові, перемишлянского повіта, пересилає нам два листи з Гамбурга, в яких повідомляє, що не можуть вижити з 900 К платні, переселює ся до Аргентини, щоб найти красний кусок хліба для жінки і 2 снів, Йосифа і Володимира. З жінкою і дітьми не попра-щав ся і тому просить нас о повідомленє роди-ни, що дня 5 грудня всідає на корабель „Сар-Власо“ і що протягом 21 днів опинить ся в Бу-енос Айрес, звідки подасть про себе дальші вістки. В листах присланих до нас пращає не-щасливий емігрант свою родину і товаришів по званю та просить останних, щоби потішали жін-ку і дітей. В листі подає рівнож п. Добрянський вістки про невеличкі довги, які лишає і вирів-нати їх зобовязує ся. Оба листи відсилаємо ни-ні під адресою п. Йосифа Вержбіцкого в Холові для жєні емігранта.

— Перехід православних, бувших уніятів, на Підлісє на католицизм відбуває ся дальше і як доносять польські часописи, досягнув число 96.730 осіб в одній лише сідецькій губернії. Тільки Ру-синів пропало для руского народу.

— Мара розрухів в Чехах. Від 28. м. м. се є від памятної демонстрації за загальним правом голосованя в цілих Чехах, а головно в Празі кітлує, немов би перед якою революцією. Часо-писи доносять, що товпи безробітних снують ся по місті і жадним оком розглядають ся, що можна би грабити. Сей рух має бути звернений проти Жидів. Власти глядять на него песімі-стично, а ознакою сего є, що не лише спрово-джено до Праги три ескадрони драгонів з Вінер-Найштаду, але змобілізовано кілька полків піхо-ти, аби в потребі перекинути їх до Чех. Готові до походу на Прагу мають бути 59. полк піхоти

в Лінцу, 13. і 56. п. п. в Кракові, 18. п. п. в О-ломуду, 4. п. п., полк піх. боснійский, 25. бататаліон стрільців, полк кавалерії і залізничий полк. В Кракові стоять на стації три залізничі поїзди, готові кождої хвилі перевезти військо до назна-ченої місцевости.

— Слідство задля демонстрації. Поліція пере-вела слідство в справі демонстрації на соймовій галєрії дня 23. м. м. за загальним правом голо-сованя підчас промови пос. Мілевского і акти передала державній прокуратурі. Прокуратура має внести жалобу на демонстрантів.

— Управа тютюну на Буковині і в Галичині. Вступне закупнє збору тютюну буковинського і галицького відбуло ся між 16. а 22. м. м. Голов-не закупнє тютюнового листа відбуде ся в часі від 5. грудня до 31. січня 1903. Цілий матеріал тютюнового листа, який має бути закуплений, буде обнимати до 41.000 сотнарів м. в ціні по верх 2 міліони К. На р. 1906 допущено під упра-ву тютюну в обох тих краях околє 4500 гектарів, із чого на Буковину припадає 300 гектарів Управа на тім просторі повинна принести околє 60.750 сотнарів в ціні 2.700.000 К.

— 3 перемискої епархії. Презенту на Одрехову одержав о. Петро Ясеницький. — Ординариятским відпоручником до окружної ради шкільної в Я-селі іменованій о. Михайло Вербицький, парох в Церклинській Воли. — О. Александер Паслав-ский, парох в Лежайску іменованій учителем релігії в учительській семінарії в Ришеві. — У-вільненє від конкурсового іспиту одержав о. Во-лодимир Калужняцький, парох в Борнім. — Від-пустку на ставиславівську епархію дістав о. Ми-хайло Ільницький. — Намісництво дозволило на дальшу дотацію на 1 рік для сотрудників в Тарнавіці, Вацовичах, Шмиткові і Стебнику,

— Дрібні вісти. Сегорічну нагороду Нобля в області письменства: золоту медалю і 200.000 франків дістав Генрих Сенкевич. — „Селянска Рада“ в Перемишлянах просить усіх виборців III кола до одіночної комісії особисто-доход-податку з того повіта прислати сейчас свої кар-ти голосованя, невиконані, а лише підписані своїм іменем, на адресу парохіяльного уряду в Перемишлянах, де їх виповнить ся. Такіж карти і легітимациі збарзского повіта належить вислати на руки о. А. Заячківського пароха в Збаражї. — Правительство має підвишити о-плату листів з 10 на 12 с, а переписних лист-ків з 5 на 6 с. Дохід з того віде на полішненє платні почтових функціонерів.

— В Адміністрації нашої чисописи зложили: На будову театру: Влєв. Семен Шні-цер зі Львова 1 К.

На Р. Тов. педаг.: Влєв. Д. Красножон зі Станиславова 4 К; Всєхв. Монастир ОО. Ва-силіяні в Кристинополи 2 К.

— Переписка Адміністрації Впр. о. Ів. Рог. в Шеш. Рахунки годять ся. — Впов. Др. Дак. у В. Дякуємо. Заплачено до 14/Х. н. ст. а не до кін-ця року.

— Звертаємо увагу на поміщений між інсера-тами конкурс на плани церкви в Тернополи.

3 нашого театру.

(Перший виступ п. Заньковецької в Галичині).

З кожним днем, із кожним представлєнєм майже доходить наш театр під знаменитою у-правою п. Миколи Садовського до чим раз біль-шого розцьвіту. Тую прояву, котру можна було вразу замітити тільки вправним оком, бачить нині вже кожний. Хтонебудь пригляне ся хочби тільки побіжно нашій сцені в теперішнім її ста-ні, той побачить гнеть, що на ній слідний див-ний — може троха горячковий — процес. Що найкрасшого має наше драматичне письмен-ство, що найкрасші артистичні сили може дати галицька трупа — товєсьо може нині оглядати наша публіка. Болючі місця галицької сцени, котрі вражали досє кожного так дуже, зачина-ють поволі здоровити і наш театр, неначе про-буджений із довгого сну, стає перед нами в об-новленій шаті.

Одно мусить кожного застановити. На чолі театральної дружини стоїть Українець (беру се слово в значінню: закордонний Українець); у нашому театрі виставляє ся у поражачій більшости твори — українських письменників; найліпші артисти — з малими виміками Укра-їнці. Невжеж се не дивне? А може то тільки припадок? Не знаю, але коли візьмемо тут спра-ву на ширшому ґрунті, придамо певно сій про-яві глєбшого значіння. На цілому величезному просторі землі, який займає Україна в найшир-шому значінню того слова, видвинули ся го-ловно два центри, коло котрих ґрупуєть ся всьо

духове життє нашого народу. Оден осередок — се наддніпрянська Україна із університетськими містами на чолі, а другий — се Галичина, чи радше сказати, Львів. Від віків відділювали на себе оба ті центри і спомагали себе взаїмно. І бувало звичайно так, що коли оден із них починав інтензивнійшу працю, другий зникав сейчас і підпорядковував ся йому. Коли кїв-ська громада XI до половини XIII в. розвинула широку культурну діяльність, Галичина не вєпі-ла ще навіть проявити хочби примітивного ду-хового життє. Але лєдві татарські напади обни-зили уровень кївської просвіти, стає галицька Русь на чолі українського руху. Віки XVI—XVIII знова видвигають силою козацьких рухів Подві-провє на перший плян, а Галичина притихає — хоч що правда, не вісєім — аж до половини XIX в., коли то завдяки приголомлєнню росій-ським правительством українського життє в Росії, прийшло ся Галичанам сповнити високу за-дачу: зберегти і подвигнути при мінімальних засобах і силах духове життє величезного укра-їнського народу. І се безсмертна заслуга Гали-чан, що вони — хоч биті немилосерно горем — вивязали ся зі своєї задачі дуже гарно: Україна дала нам основи літератури, Галичина основи науки на рідній мові. Але при тім цілім почут-тю ваги своєї ролі бачимо ми в душі інтелі-гентного Галичанина одну цікаву прояву: тугу за наддніпрянською Україною і невєдержне по-чуттє приналежности до сеї частини народу. Значить, Галичанин може мати почуттє само-стійности тільки в почуванні єдности з тою частию нашої землі, де живе переважна части-на нашого народу. Інакше сказавши, відродженє Галичини без України немислиме — і то на кождому полі.

Я умисне задержав ся довше над анализом сеї прояви, бо сказанє відносить ся в першій мірі до нашої драми і нашої сцени. Галицька драма не видала майже нічого більше визначно-го — виймаючи, розумієть ся, такі нечисленні появи як Франка „Украдене щастє“ і т. п. По-ходять се звідси, що драма потрібує конче шир-шої основи, інтензивнійшого життє — а того не може дати їй Галичина в теперішнім стані. Там, де йдуть кольосальні борби поміж поодинокими верствами суспільности, де людський ум мусить вглєбляти ся в людську думу, де людське сер-це виставленє на бурю почувань — тільки там можлива драма. Галичина надто спокійна для неї. Натомість Україна має ширшу історичну основу, а й тепер ширше суспільне життє. Дя-того під ярмом гнету витворила вона вже пова-жну драму, а тепер — може в недовгому вже часі — побачимо там певно величаву націо-нальну нашу драму. Україна повела нашу драму на модерні шляхи (Котляревський), Україна — і певно тільки вона одна — розвине її до най-висшого стєпеня. Теперішній стан нашого теа-тру тільки потверджує наш гадки. У нас, в Га-личині удержуєть ся лєдві нєлєдві оден театр, на Україні маємо їх багато і то театрів, котрі — як мені розказували люди, що знають тамошні відносини — можуть сьміло конкурувати із ве-ликоруськими театрами. Тому нічого дивного, що Українець зміг у так короткому часі подви-гнути наш театр, що твори українських пись-менників оживили так нашу сцену, а українські артисти придають їй блиску...

Отсєх кілька гадок наводить мені згадка про перший виступ одной з найбільших наших артисток, п. Заньковецької, на галицькій землі. Мені видить ся, що сказанє причинить ся бодай у части, до виясненя того небувалоого ентузіа-зму, з яким повитала наша публіка п. Занько-вєцьку в Станиславові минулого четверга, дня 30. жовтня с. р.

П. Заньковецька виступила ту в ролі жи-дівської наймички, сироти Харитини в п'ятиак-товій драмі Карпенка-Карого „Наймичка“. Я ба-жав би перестудіювати троха точнійше її гру, для того скажу наперед коротенько про ролю, яку відіграє Харитина в самій драмі, бо з того будемо бачити, яка се трудна задача віддати її добре і з якими величезними трудностями при-йшло ся бороти нашій знаменитій землячці.

(Конець буде).

Телеграми

з дня 7. грудня 1905.

Відень. Slav. Congress. доносить, що в палаті вельмож утворить ся парламентарна група, прихильна заведеню загального права голосованя.

Париж. Сенат прийняв всі артикули закона про розділ Церкви від держави так, як ухвалила їх палата депутатів.

Кольонія. Koeln. Ztg. доносить з Царгорода, що заступники держав і Порта мають нині підписати договір в справі фінансової контролі в Македонії

Демонстраційну флоту міжнародну відкличуть.

Варшава. Наслідником варшавського генерал-губернатора Скалона став іменованний князь Святополк-Мирский.

Конкурс

Отсим розписуєсь конкурс на шкідці плянів нової церкви в Тернополі на слідуєчих умовах:

1. Церква має стати при улиці Міцкевича, фронтом до тоїж улиці.

Розміри парцелі будівельної суть подаві в залученім пляні ситуаційнім. Для лучшого зрозуміння ситуації подає ся, що майже против церкви (як в пляні означено) стоїть новий костел проєкту проф. Тальовського, виконаний з цегли (rohbau) і м'якого каміння. Побіч церкви має стати дім парохіяльний.

2. Стыль церкви має бути візантійско-руський або романський з виключенем готичного і бароко і відповідати характерови руских церков і рускому обрядови.

3. Церква має бути виконана з цегли, виправлена гидравлікою або мож ужити каменя тернопільського яко окладини на дико.

4. Церква має містити найменше 4000 людей. Закристія, галерії і входи відповідні до тої величини церкви.

5. Кошти будови церкви не повинні пережити 220.000 корон.

6. Шкідці мають бути зроблені в скалі 1:100 і складати ся з рису поземельного, двох видів т. в з боку і з переду і відповідної скількості розрізів для показаня характеристичних частей.

7. Термін надсиланя праць до 1. марта 1906, на руки Всесвітлішої Митрополічої Консисторії у Львові, пл. св. Юра ч. 5 до 12. год. в полудне, а для замісцевих термін продовжує ся о 24 годив.

Рецепис почтовий є свідочством наданя праці в терміні жаданім.

8. Пляни мають бути надані в теках (а не в рульонах), заосмотрені в мотто і має бути залучена коверта з тижже моттом і з поданем адреси автора в середині.

9. Нагороди визначають ся три: I. в квоті 800 корон, II. 500 корон, III. 300 корон.

10. Суд конкурсний складають упрощені Его Експедиція Высокопресвященім Митрополитом Андреем графом Шептицьким знатокі під Его предісдателством.

11. Рішене конкурсу наступить в марті 1906 р.

12. Нагороджені пляни стають ся власностію гр.-кат. парохії в Тернополі, як також застерігає ся купно плянів ненагороджених а через суд конкурсний до закупна поручення за ціну 200 корон, розуміє ся за згодою автора.

13. Ненагороджені і незакуплені пляни можна буде відобрати в місяці липня 1906 р. за оказанем поквитованя або рецепису почтового яко свідочства відданя плянів.

14. Застерігає ся право урядженя вистави плянів конкурсних у Львові як і в більших містах на провінції а також право репродукції.

Гр.-кат. уряд парохіяльний.

В Тернополі дня 30. падолиста 1905.

Свц. Володимир Громницький.

ЗНАМЕНИТИЙ МІД ДЕСЕРОВИЙ

кураційний по 6 К, „раритас“ медоборів по 6 К 60 сот. за 5 клгр. франко. Мід в плястрах 1 клгр. 2 К. Від руского замовленя даю 20 сот. на будову театру.

Кореневич, емер. учитель, Іванчани 177(1-?) почта в місци.

Товариство взаїмного кредиту

„Джістер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові (Ринок ч. 10)

приймає вкладки до опроцентованя на 4 прц. і оплачує за вкладників податок рентний; для ошадженя коштів посланки можна прислати гроші чеками Шадницької поштової; вкладати може кождий, навіть і нечлени; на жадане звертає ся вкладку кождого часу, навіть без винівідженя (за ескотом).

ПОЗИЧКИ уділяє „Джістер“ своїм членам на 6 прц. силату гіпотечних позичок розкладає ся до 15 літ; при 30 ратах $\frac{1}{2}$ -річних вносить рата амортизаційна (на капітал і відсотки) 5%; до позичок вимагає ся першої гіпотeki або доброї поруки.

На парцеляцію і купно більших обшарів треба звертати ся за позичками до „Джістера“.

Членами можуть бути тільки члени обезпечені в „Джістері“.

Чистий зиск розділяє ся межі членів яко дивіденди від уділів і на добродійні цілі. — Дотепер уділів „Джістер“ на церкви, бурси, школи і т. д. 31.738 К.

Стан фондів Товар. кредитов. „Джістер“ 31/12 1904

Вкладки: 1.783.673 К.
Удїли членів: 133.117 К.
Ф. резервовий і ин.: 26.576 К.
Позички уділені: 1.616.402 К.
Цінні папери: 123.627 К.
Львованці: 169.456 К.
На рах. біжучім: 81.968 К.

Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц.

Банку

Гіпотечного

і купує і продає

всіякі

папери цінні

і МОНЕТИ

по найдешевшій курсі денним не числячи ніякої провізії.

До

Америци і Канади

перевозить найдешевше і вусідно

ЛІНІЯ КУНАРДА

заступництво для Галичини

ЙОСИФ АЙЛЕ

у Львові, улица Браєрівска ч. 6.

Розклад залізничних поїздів від 1. мая 1905. (Час середно-європейский).

о год.	Приходять до Львова (головний дворець):	о год.	Відходять зі Львова (головний дворець):
6:00	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Хирова	6:15	до Ілкан, Яс, Потутор, Керезмезе, Чорткова
6:10	з Ілкан, Чорткова, Калуща, Керезмезе	6:30	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Гусятина
7:20	з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів	6:55	до Яворова
7:29	з Лавочного, Пешту, Борислава, Калуща	7:30	до Лавочного, Пешту, Калуща, Борислава
7:50	з Рави рускої, Сокала	8:25	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги,
8:05	з Станиславова, Жидачева	8:35	до Кракова, Відня, Праги, Освєнцима
8:15	з Самбора, М. Либорча, Сянока, Хирова	9:00	до Самбора, Хирова, Івонича, Н. Санча,
8:18	з Яворова	9:20	до Ілкан, Калуща, Потутор
8:50	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги	10:55	до Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Делятина,
10:05	з Коломиї, Жидачева, Потутор, Керезмезе		Заліщик
10:35	з Рашева, Лавочного, Калуща, Любачева	11:11	до Белзця, Сокала, Любачева
11:45	з Ярославля, Стрия, Борислава	2:00	посп. до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів,
11:55	з Підволочиск, Гусятина, Ковичинець, Козови		Копичинець, Чорткова, Заліщик, Гусятина
1:30	посп. з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Н. Санча	2:40	посп. Ілкан, Потутор, Калуща, Чорткова, Керез-
1:40	посп. з Ілкан, Чорткова, Калуща, Заліщик, Київ		мезе
1:50	з Самбора, Ясла, Сянока, Івонича	2:50	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Праги
2:30	посп. з Підволочиск, Одеси, Київ, Бродів, Грималова, Гусятина, Копичинець, Козови	2:55	до Лавочного, Дрогобича, Калуща
3:45	з Стрия	4:10	до Рашева, Любачева, Хирова.
4:32	з Яворова	4:20	до Самбора, Хирова, Сянока
5:00	з Сокала, Белзця, Любачева	5:50	до Коломиї, Жидачева,
5:25	з Кракова, Берліна, Відня, Праги, Освєнцима	5:58	до Яворова
5:45	з Ілкан, Жидачова, Калуща, Новоселані	6:25	до Лавочного, Пешту, Хирова, Борислава, Калуща
8:40	посп. з Кракова, Відня, Берліна, Праги, Івонича	6:35	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги,
9:10	з Ілкан, Чорткова, Потутор, Керезмезе	7:30	до Рави рускої
9:50	з Самбора, Хирова, Ясла, Ясла	9:00	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів
9:20	з Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги	10:05	до Перемишля, Хирова, Івонича
10:20	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинець, Заліщик, Скали, Іваня п. Сянока, Гусятина	10:40	до Ілкан, Чорткова, Заліщик, Делятина, Сучави
10:50	з Лавочного, Пешту, Калуща, Борислава,	10:55	до Самбора, Хирова, Закопаного
12:20	посп. з Ілкан, Яс, Царгорода, Жидачева, Заліщик	11:00	до Кракова, Відня, Вроцлава, Варшави
2:31	посп. з Кракова, Берліна, Варшави, Відня, Праги	11:05	до Підволочиск
	на дворець „Підзамче“	11:10	Іваня п., Скали, Гусятина, Потутор
7:00	з Підволочиск, Одеси, Бродів	11:15	до Стрия, Дрогобича, Борислава
2:15	посп. з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів,	12:45	посп. до Кракова, Відня, Берліна, Варшави, Праги
5:15	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Заліщик, Потутор, Іваня п. Сянока, Скали, Гусятина, Грималова	2:51	посп. до Ілкан, Калуща
	з Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Копичинець	4:15	до Кракова, Відня, Вроцлава, Берліна, Праги,
10:02	Чорткова, Заліщик, Іваня п., Скали, Гусятина		з дворця „Підзамче“
		6:43	до Підволочиск, Бродів, Київ, Одеси, Гусятина
		11:15	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів, Потутор
		2:43	посп. Підволочиск, Бродів, Київ, Одеси, Гусятина
		9:23	до Підволочиск, Київ, Одеси, Бродів

ЗАМІТКА: Час середно-європейский рикнуть ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейського = 12. год. 36 мин. часу львівського. — Нічні години від 6. вечер до 5:59 рано обієдено рамками. — Звичайні білети їзди як і всякі інші білети, ілюстровані провідники, розклади їзди і т. п. можна набувати в містевім бюрі ц. к. держ. залізниця, Пасаж Гавсманна ч. 9.